

HARDHEIDSCLAUSULE (HHC)

geen goede trouw, tóch Wsnp

Wanneer beroep doen op HHC

De situatie moet allereerst uitzonderlijk zijn. Er moet daarnaast sprake zijn van een aantoonbaar stabiele gedragsverandering waarbij de oorzaak van de problemen is weggenomen (een zogenaamde wending ten goede). De rechter kan dan aannemen dat de problemen zich niet zullen herhalen.

Voorbeelden:

- Verslaving minstens 1 jaar onder controle
- Beschermingsbewind geregeld
- Voldoende hulpverlening
- Stabiele leefsituatie gecreëerd

GELUKKIG AL EEN
JAAR VAN MIJN
VERSLAVING AF!

Hardheidsclausule (art 288 lid 3 Fw)

Als de schuldenaar de omstandigheden die bepalend zijn geweest voor het ontstaan en/of onbetaald laten van de schulden, nu **aantoonbaar onder controle heeft gekregen** kan hij ondanks het gebrek aan goede trouw toch worden toegelaten.

Zie ook de Memorie van toelichting (35915-2)

VOORBEELDEN

Wel toegelaten ✓

Schulden ontstaan door verslavingsproblematiek. Verslaving is aantoonbaar langer dan 1 jaar voorbij, de oorzaak is daarom weggenomen. [Zie uitspraak](#)

In korte tijd opnieuw schulden ontstaan na afronding van het minnelijk traject. De rechtbank waardeert echter de motivatie om aan de schulden te werken. Er is nu sprake van beschermingsbewind en verzoekster gaat een opleiding volgen. [Zie uitspraak](#)

Schulden mede ontstaan door psychische problemen (dementie). Nu onder behandeling en beschermingsbewind. De oorzaak is niet weggenomen, maar de omstandigheden zijn onder controle. [Zie uitspraak](#)

Zelf om toepassing van HHC vragen

U moet **zelf** om toepassing van de Hardheidsclausule vragen. Alleen dan kan de rechter beoordelen of de Hardheidsclausule van toepassing is.

De rechtbank bepaalt

Als u om toepassing van de Hardheidsclausule heeft verzocht, dan moet de rechter het verzoek beoordelen. Een eventuele afwijzing moet goed gemotiveerd worden in het vonnis.

Hoe aanvragen?

- In het verzoekschrift ex art. 284 Fw staat de Hardheidsclausule vermeld. Door dit in te vullen vraagt u de rechter om deze te beoordelen.
- Waarom is de situatie uitzonderlijk? Per 1 juli 2023 zijn de regels hierover gewijzigd.
- Geef goede uitleg
  - Waarom is de HHC van toepassing?
  - Waarom is het risico op herhaling verdwenen?

Download
verzoekschrift
ex art. 284 Fw

Niet toegelaten ✗

Fraudeschulden mede ontstaan door onvoldoende kennis van de Nederlandse taal. Schuldenaar heeft niet geprobeerd dit d.m.v. taal cursus te verhelpen ondanks advies gemeente. Oorzaak niet weggenomen, dus afgewezen. [Zie uitspraak](#)